

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

5. Proponuntur responsiones ad argumenta, quæ adducit Moscosus, in quibus late explanatur Episcopus, etiam si in loco non habeant Dominium temporale, posse tamen tenere Familiam armatam, & proprios ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

§.1. Vnde ex his omnibus supradictis apparet quam parvi facienda sit auctoritas Patris Suar. licet alioquin viri doctissimi, & in signis literaturae, asserentis familiam Laicam Episcopi non gaudere privilegio fori ex cap. finali, de offic. Archid. Nam in hoc etiam seclusis declarationibus Cardinalium, & Summorum Pontif. Pauli V. & Urbani VIII. potius standum esset auctoritati Abbatis, Ostiensis, Ioannis Andree, Butrij quam Patris Suarez: cum in his materiis magis credendum sit Canonistis, quam Theologis, ut rectè obseruat Filliucius tom. 2. tr. 21. cap. 4. num. 141. Azotius part. 1. lib. 2. cap. 17. quæst. 3. Villalobos in summa tom. 1. tract. 1. diff. 4. num. 5. Baldellus tom. 1. lib. 4. disp. 11. c. 1. num. 16. & alij quos citat Paulus Xanmar lib. de officio iudicis, p. 1. q. 3. n. 42. & sequitur.

2. Sed flere debent Doctorum interpretationes, ubi Purpuratorum Patrum responsa, & Summorum Pontificum oracula adfunt, Verum adde, quod etiam si nobis non constaret de mente Pauli V. & Urbani VIII. nec adessent declarationes Cardinalium; tamen adhuc sententia nostra esset sequenda: nam in conflictu opinionum iudices illam amplecti debent, quæ fauet Ecclesiæ, ut latè probat Ioannes Solorzano de Indiarum iure, lib. 2. cap. 24. num. 39. Ioannes Beltran de Gueuara in propugnac. immunitat. Ecclesiæ, assert. 2. §. 2. n. 55. Valenzuela, Velasquez de Monit. Pauli V. part. 1. num. 43. Boetius Epo in Heroicis quæstionibus, lib. 3. ad textum in cap. non minus, de immunit. Ecclesiæ, num. 59. Natta consil. 249. n. 7. lib. 2. Gail. præf. obseru. lib. 2. obseruatur. 9. n. 19. & alij penes ipsos. Quod probatur ex textu in cap. sin. de re iudic. & in leg. sum. persona, ff. de relig. & sumpt. funer. in l. Titia, §. Scia testamento, ff. de aur. & argent. legat. in leg. Julia, ff. de manumij. & docent etiam Doctores, quos ego citavi in part. 1. tract. 2. resolut. 61. Imò Sola etiam Doctor Hispanus in Bullam, Cæne, cap. 14. dist. 176. num. 5. asserit in diuersis opinionibus illam sequendam esse, quæ fauet Ecclesiæ, etiam si contraria sit communis: quantum magis dicendum est procedere in casu nostro supra dictam doctrinam; cum opinio magis communis & probabilior sit in fauorem Ecclesiæ, & tamen Moscosus vult illam relinquere, & sequi contra Ecclesiam minus communem. Vnde valdè mitior, quomodo in num. 64. potuit dicere suam sententiam, quam impugnamus, esse veritorem. Sed quia ipse num. 62. ad hanc suam firmandam opinionem citat cap. Capellanus de feriis, sistamus equidem in hoc capite ubi teste Ioanne Solorzano de Indiarum iure lib. 2. cap. 24. num. 40. Callistus Tertius decernit posse Summum pontificem in dubiis opinionibus declarare, quæ sit verior & sequenda: sed, vt visum est, teste sacra Congregatione, & Auditore Camere Apostolicæ Paulus V. & Urbanus VIII. verbis & factis iam determinarunt sententiam, quòd familia Laica Episcopi gaudet privilegio fori: tergo per dictum cap. Capellanus à Moscoso adductum ipse tenetur stare huic opinioni, cum verior & sequenda à Summis Pontificibus declarata sit. Patet igitur ex communi Doctorum sententia & ex declarationibus sacre Congregationis & ex mente Summorum Pontificum familiam Laicam Episcopi gaudere privilegio fori. Restat modò respondere ad argumenta quæ in contrarium adducit Moscosus, ex quorum solutionibus magis etiam firmabitur nostra sententia.

* * *

Tom. IX.

RESOL. V.

Proponuntur responsiones ad argumenta qua adducit Moscosus; in quibus late explanatur Episcopus, etiam si in loco non habeant dominium temporale posse tenere familiam armatam: & proprios habere ministros, & executores ad carcerandum, &c. Ex part. 6. tract. 2. Resol. etiam 5.

§.1. Dico igitur ad primum, Episcopus etiam si in loco non habeant dominium temporale, posse tenere familiam armatam, & proprios habere Ministros & executores ad carcerandum, & penas corporis afflictivas imponendum, non tamen sanguinis, & iudicium terminare sine recurfu ad brachium sæculare. Et ita determinauit Congregatio facta ad instantiam Sancti Caroli Borromæi coram Summo Pontifice Pio V. die 5. Iunij 1567. & docent communiter Doctores, quos ego ipse citavi in part. 4. tract. 1. resolut. 17. quibus nunc addo quos citat & sequitur Ciatlinius controvers. forens. c. 50. n. 25. & 34. Barbosa de potest. Episcop. part. 3. allegat. 107. num. 1. Molinus de Brachio sæculari, num. 18. Caualeanus de Brachio Regio, part. 4. num. 258. Marius Antoninus variar. resolut. lib. 5. resolut. 14. Tuschus littera M. conclus. 293. num. 41. & 42. Probatur prinò: quia Episcopus habet imperium in sua Diocesi; ergo potest habere familiam armatam. Antecedens firmatur clarè per cap. contra idolorum cap. propè vias 26. quæst. 5. & per cap. attendendum 17. quæst. 4. & cap. 1. de heret. in 6. & Clement. 1. eod. tit. & docet Baldus in Authent. ea qua, Cod. de Episcop. & Cler. num. 6. Geminianus in cap. cum Episcopus, de offic. ordinar. in 6. Anania in cap. 2. de adulter. & cap. qualiter, §. ad corrigendos, de accusat. & alij. Consequenter verò, quòd si Episcopus habet imperium possit tenere familiam armatam; concludenter patet ex text. in leg. illicit. ff. de offic. Præsid. §. qui vniuersus, ubi Odofredus & Alberticus, Probatur secundo. Si Episcopi familiam armatam non haberent inutilis esset spiritualis eorum potestas, ergo est eis necessariò concedenda. Probo antecedens; quia si oporteret Episcopum requirere Magistratum sæcularem loci, vt ipse Magistratus capiendos delinquentes curaret; facile posset Magistratus vel causam prætexere, vel interim delinquentibus fugiendi occasionem præbere, eorumque delicta delusa Episcoporum iurisdictione remaneret impunita contra leg. licitatio, §. quod illicitè, ff. de publican. & vectigal. Ergo, &c. Probatur tertio. Inquisitores possunt habere familiam armatam ex Clement. 2. §. porro, de heret. Ergo & Episcopi. Consequenter patet, quia Episcopi etiam contra hæreticos procedere possunt ex Clement. 1. de heret. & si aliter diceretur, & sequeretur absurdum, quòd Inquisitores possent per familiam suam hæreticos capere, & Episcopi non possent; & tamen tam Episcopis, quam Inquisitoribus datur facultas capiendi hæreticos, vt patet ex dicta Clement. 1. §. præter quod; ergo, &c. Probatur quartò: quia concessio sine censentur media concessa, per quæ peruenitur ad finem ex cap. cum infirmitas, de penit. & c. gomiam, de sentent. excommuni. in 6. & concessa iurisdictione censentur concessa omnia, quæ ad eam exercendam sunt necessaria, ex leg. 2. ff. de iurisd. omn. iudic. Sed per sacrum Concilium Tridentinum sess. 25. cap. 3. de reformat. Episcopus ex propria ordinaria iurisdictione cognoscit causam etiam contra Laicos per honorum apprehensionem, vt ibi dicitur, & personatum distinctionem;

Sup. hoc sup. in Ref. 1. in principio. vers. Primò, quia, & in Ref. nor. seq.

Quæ hic est sup. in tr. 2. Ref. 302. & ex Ref. 181. lege §. vii. &c.

Sup. hoc in tom. 5. tr. 10. Resol. 20. à principio, & in Ref. 21. §. 2. à lin. 5.

P p ergo

ergo necessariò debet habere familiam armatam. Confirmantur supra dicta ex cap. *perniciosam, de offic. iudic. ordinar.* vbi datur facultas Episcopis inquirendi, vlciscendi, & iudicandi: in quibus communibus comprehenditur totum iudicium; & ita continetur quicquid ad iudicandum & vlciscendum, hoc est, puniendum necesse est, carcer, tortura, lictores, atque aded familia armata: habet enim Episcopus, vt diximus, imperium, & omnimodam iurisdictionem. Ergo, &c.

Sup. in Ref. lutionibus not. secundæ huius Ref.

2. Cæteras verd rationes pro hac firmanda sententia videbis penes me ipsum, vbi supra: & ne deseras omninò, videre Rolandum à Valle lib. 4. *consil. 37.* & Lælium Iordanum *de maior. caus. part. 2. cap. 8.* qui etiam fusè & solidè respòdent ad omnia in contrarium. Et hanc sententiam post Concilium Tridentinum negari non posse existimo; nam in *sess. 25. c. 3. de reform.* hoc supponitur pro certo & indubitabili; & super eo tamquam iam determinato disponitur in illis verbis: *Per suos proprios aut alienos executores, &c.* Quæ quidem verba non admittunt violentas interpretationes Iacobi Beretta *consil. 4. & consil. 6.* Et cum de sensu Concilij agitur, solus Papa, vel sola Congregatio ad id deputata declarat & resoluit; vt patet in eodem Concilio *sess. 25. Rubr. de recipiend. & obseruand. Decret. Concil. verb. quòd si bis recipiendis aliqua difficultas oriatur; & in constitutione Pij IV. registrata in calce dicti Concilij, ibi. Si cui vero aliquid in eis obscurus, &c.* Cum igitur sacra Congregatio, & Summus Pontifex Pius V. determinauerit ex multis rationibus, & ex dicto loco Concilij Tridentini posse Episcopos habere familiam armatam; sequitur esse refellendum Moscosum, & alios omnes contrarium asserentes. Vnde non benè asseruit Moscosus *num. 24.* suam sententiam esse veriore & communiorem, cum contrarium dicendum sit: & ided Barbatius in *cap. cum non ab homine, num. 34. & 40. de iudic. admitatur* Abbatem contrariam sententiam tenere. Et Marta *de iurisdic. part. 1. cap. 50. num. 22.* obseruat hanc sententiam esse communem; & ideo displicet mihi adharere non posse doctissimo Domino meo Ioanni Baptistæ Larrea in suis nunquam satis laudatis decisionib. Granatenfibus *p. 1. dec. 1. n. 16. & sequent.* Et erudito Francisco de Amaia in *lib. 10. Codicis*, cum Hieronymo Leo in *decis. Valent. part. 2. decis. 154. tit. 19. num. 36* asserentibus Episcopum non habere familiam armatam, quod omnino negandum ex supradictis patet.

RESOL. VI.

Responso ad secundum argumentum.

Vbi late etiam discutitur; quod non solum familia laica Episcoporum, sed etiam ministri curia Episcopalis gaudent privilegio fori in delictis extra officium commissis; sed etiam in communibus?

Et tandem quaritur, an necessariò sit standum Declarationibus Cardinalium? Ex *part. 6. tract. 2. Ref. etiam 6.*

Sup. hoc supra in Ref. I. paulo post initium, vers. Secundo. in Ref. not. sequ. Quæ hic est

AD secundum argumentum, nempe quòd non solum familia Laica Episcopi, sed etiam Ministri Curia Episcopalis non gaudent privilegio fori in delictis extra officium commissis. Respondeo in Ref. not. hanc sententiam non esse admittendam & ego illam reprobau in *part. 5. tra. 1. resol. 1.* ex multis rationibus & ex plurius declarationibus sacra Congregationis

facto verbo cum Sanctissimo: vnde nouissimè cum supra in anno 1637. in Regno Sicilia emanata fuerint aliqua ordinationes prohibentes Ministros Curia Episcopalis gaudere privilegio fori in delictis communibus: statim sacra Congregatio scripsit ad omnes illius Regni Episcopos, & Eminentissimus Dominus meus Cardinalis de Torres Epistolam ad se missam tenoris sequentis mihi dedit.

EMINENTIS. E REVERENDIS. Sign. mio Osserv.

Intende con maraviglia la nouità che si tenta da Ministri Laici in questo Regno, circa la cognitione de delitti communi, già che hauendo il foro Ecclesiastico l'assistenza de Sacri Canonici, de Concilio e della consuetudine immemorabile osservata inuolabilmente, ne seguiria da simile nouità pregiudicio manifesto della giurisdictione & immunità Ecclesiastica: per il che saranno le parti della pietà di V. E. e del obligo pastorale camminare con vnione inseparabile nella difesa di esse giurisdictione & immunità: usando con efficacia, ma prudente zelo li mezzi che da medesimi Sacri Canonici Concilio, & constitutioni Apostoliche si stimano proficui: tanto piu ch'ella come Metropolitanano hauera da proteggere i giusti procedimenti de gli Ordinarj nel caso sudetto per conseguire il donno effetto, con certarla, che da questa santa sede ricenerà sempre la dovuta assistenza & ogni aiuto. Menire a V. Eminenza bacio humilmente le mani. Roma 7. Settembre 1636.

Di V. Eminenza Reuer.

Humiliss. & Affettif. Seru.

Il Cardinale Gelli.

Francesco Paoluccio Secretario della Sacra Congregatione.

Non desinam hinc pro curiosis obseruare hanc præntensionem, quòd Ministri Laici Curia Episcopalis non gaudeant privilegio fori in delictis comunibus, fuisse etià olim intentatam à Ministris Regijis Siculis, sed in vanum: vt patet ex ordinatione Vice-regia infra scripta, quæ conseruatur in Registro Stephani Macri Secretarij in Regia Cancellaria anno 1460. fol. 144. & est tenoris sequentis.

IOANNES, &c.

Vice Rex, &c. Capiteo, eiusque Assessori, & alijs Officialibus, ac Commissarijs Terra Castri Ioannis presentibus & futuris Regijs fidelibus dilectis salutem. Per parti di lu Reuerendo Episcopo di Catania mi è stato supplicato, che exposcètibz privilegij suis tuti presuni & officiali, ac etiam procuratores si diuino conueniri por quibuscunque causis tà ciuilibz, quam criminalibus coram eod. Episcopo & eius Vicarijs. Vni non aduertendo alla forma di li ditti privilegij indistinctè ditti ditti privilegij allegando che li ditti privilegij si diuino intendiri, quoad effectum, & administrationem rerum Ecclesiasticarum, è come Procuraturij di omni altra cosa spettanti alla iurisdictioni Episcopali tantum diuino rimeteri à iudicio Episcopo, è so Vicario, è così li vultri